

Internationaal Lied Festival Zeist 2018

(d.d. 31 oktober 2017)

Samenvatting

Van dinsdag 22 tot en met zondag 27 mei 2018 organiseert de Stichting Internationaal Lied Festival Zeist (ILFZ) voor de derde maal het Internationaal Lied Festival Zeist. Het klassieke lied (weer) op de kaart zetten in Nederland voor een breed publiek, dat is de centrale missie. Door het leggen van vernieuwende verbindingen tussen de rijke traditie en moderne interpretatie. Door hedendaagse internationaal gerenommeerde liedvertolkers in contact te brengen met nieuwe generaties. Door het publiek niet alleen de gelegenheid te geven luisterend te genieten, maar ook zelf actief deel te nemen aan het festival. Door te kiezen voor een centrale, goed bereikbare plek in het land: de kerk van de Evangelische Broeder Gemeente in de parkachtige omgeving van Slot Zeist.

De derde editie van het festival is gewijd aan de ultieme liedcomponist Franz Schubert en zijn opvolgers Robert Schumann en Hugo Wolf. Het lied is de unieke combinatie van muziek en poëzie. Daarom zetten we ook de dichters centraal die deze componisten hebben geïnspireerd. Rode draad in het festival zijn de liederen op teksten van de dichters Eichendorff en Goethe. In lezingen wordt dieper op hun poëzie ingegaan. De internationaal vermaarde bas Robert Holl is aangesteld als artistiek leider.

Inleiding

Zingen zit in ons bloed. Er zijn veel actieve koren, er wordt veel gezongen, en toch bestaat er geen festival dat volledig gewijd is aan de liedkunst. Er zijn wel meerdere muziekfestivals waar de zangkunst een programmaonderdeel is, maar het ontbreekt de regio, en zelfs Nederland, aan een festival geheel gewijd aan de klassieke zangkunst. Daar brengt het Internationaal Lied Festival verandering in.

Onderscheidende kenmerken

- Mix van jong talent, prijswinnaars internationale zangconcoursen en internationaal vooraanstaande topmusici. Hun uitstraling en expertise leiden tot uitvoeringen van de hoogste kwaliteit.
- Focus op de vocaal klassieke muziek; dit geeft het festival een duidelijk gezicht, daarmee trekt het een breed publiek aan uit Zeist, de regio, het hele land en daarbuiten.
- De Mastercourse, de lezingen en de concertinleidingen zorgen voor een verdieping van de kennis en de beleving van het lied.
- Platform voor talentontwikkeling van zowel nationale als internationale conservatoriumstudenten.
- Podium voor aanstormend talent en prijswinnaars van internationale liedconcoursen.
- Laagdrempelige educatieve- en participatieactiviteiten voor kinderen, jongeren én volwassenen geven de verbinding met huidige en toekomstige liefhebbers vorm.
- Het festival geeft Zeist een extra economische impuls, de horeca en andere ondernemers profiteren mee van deze extra aandacht.

Aanleiding

Klassieke zang verliest terrein in Nederland. Juist in deze regio, waar van oudsher veel en graag gezongen werd, is een nieuwe impuls nodig. De regio kent een uitgebreide koortraditie, maar liedkunst krijgt minder aandacht. Er is weinig gelegenheid om met het brede repertoire in aanraking te komen. Daarom maken een Mastercourse voor jonge musici, lezingen en workshops voor professionals en amateurs deel uit van het festival.

We zetten de liedkunst in een nieuw daglicht en geven iedereen de kans om kennis te nemen van het prachtige en rijke zangrepertoire. Het Festival brengt nieuwe inspiratie naar Zeist.

Het Internationaal Lied Festival Zeist is het enige klassieke Lied Festival van Nederland. We hopen dat binnen een paar jaar iedereen in Nederland, en zelfs daarbuiten, Zeist weet te vinden als 'the place to be' als je van zangkunst houdt. Zang, de oervorm van de muziekkunst, krijgt het podium dat zij verdient.

Doel van het festival

Het festival wil:

- een podium geven aan jonge talenten en gerenommeerde topmusici van internationaal niveau;
- de klassieke zangkunst voor een breed publiek toegankelijk maken;
- nieuwe interpretaties van klassiek werk de ruimte geven;
- talentontwikkeling stimuleren door de Mastercourse te organiseren en door samenwerkingsverbanden aan te gaan met amateurmusici.

Inhoud Festival 2018

- Acht liedrecitals met liederen voor solostem en ensembles van Schubert, Schumann en Wolf
- Lezingen over de dichters Eichendorff en Goethe en de componisten Schumann en Wolf
- Inleidingen bij de Liedrecitals
- Een Mastercourse van drie en een halve dag, gegeven door gerenommeerde docenten Robert Holl (bas), Elly Ameling (sopraan), Julius Drake (piano), Waltraud Österreicher (actrice) en Deen Larsen (directeur Franz Schubert Instituut)
- Slotconcert door de deelnemers aan de Mastercourse
- Recitals door de deelnemers aan de Mastercourse op locaties in Zeist en omgeving
- Workshops voor scholieren, zangamateurs en (groot) ouders van kleine kinderen
- Open Podium en Masterclass voor zangamateurs
- Ochtendwandeling met rondleiding door Gilde Zeist en aansluitend lunchconcert

Thema van het Internationaal Lied Festival Zeist 2018: 'Schubert en zijn opvolgers Schumann en Wolf'

Robert Holl heeft ervoor gekozen om het derde Internationaal Lied Festival Zeist te wijden aan de liederen van Schubert en zijn opvolgers Schumann en Wolf.

Franz Schubert (1797 – 1828) is de ultieme liedcomponist. In de liedkunst heeft Schubert zijn historische zending vervuld: hij heeft het Duitse romantische lied definitief gestalte gegeven. Het berust op een intieme toon, een beknopte, overzichtelijke vorm en samenwerking van zangstem en instrumentale omlijsting, om de diepere zin van de tekst intense uitdrukking te geven. Muzikale en literaire gedachten groeien volkomen samen. Het is Schuberts historische betekenis dat hij de grondslag legde voor de inkeer, de zelfbezinning en de synthese van tekst en melodie, van melodie en instrumentale omlijsting, die de grootheid van de Duitse romantische liedkunst blijven uitmaken. In totaal componeerde Schubert meer dan 600 liederen, waarvan ruim 100 meerstemmig.

Robert Schumann (1810 – 1856) was een productief componist van formaat. Zijn oeuvre omvat symfonieën, concerten, kamermuziek, missen, oratoria, opera en honderden liederen. Schumann schreef in totaal 240 liederen, waarvan 138 in het jaar 1840, het jaar van zijn zwaar bevochten huwelijk met Clara Wieck. 1840 Was het jaar van de liederencycli: *Liederkreis*, op. 39, *Frauenliebe und -leben*, op. 42 en *Dichterliebe*, op. 48. Een bijzonder vocaal werk van Schumann is *Der Rose Pilgerfahrt*, voor solisten, gemengd koor en orkest, op. 112 op tekst van Moritz Horn. Dit werk zal in het festival 2018 worden uitgevoerd met een koor van solisten en piano.

Hugo Wolf (1860 – 1903) was bevriend met zijn studiegenoot Mahler en bewonderde Wagner. Hij heeft honderden liederen gecomponeerd, waarvoor hij de teksten zorgvuldig selecteerde. Elk gedicht vormt de bron voor de zo verfijnde tekstexpressie, die de muziek van Wolf typeert. Wolf wordt beschouwd als de componist die als eerste Wagneriaanse invloed integreerde in het Duitse lied. Wolf is erin geslaagd een eigen persoonlijke taal te ontwikkelen. Hij componeerde tussen 1888 en 1891 in een recordtempo meer dan 200 liederen, die zijn betekenis als componist hebben bepaald.

Rode draad in het festival zijn de liederen op teksten van de dichter Jozef von Eichendorff (1788 – 1857), getoonzet door Schumann, Wolf, Mendelssohn en Pfitzner, en de *Mignon en Harfner* liederen op tekst van Johann Wolfgang von Goethe (1749 – 1832), getoonzet door Schubert, Schumann en Wolf.

Mastercourse

Voor jonge zangers en hun begeleiders is het van doorslaggevend belang om in ontwikkeling te blijven na afloop van hun professionele studie. De Mastercourse voorziet daarin. Deze voor het publiek toegankelijke interpretatiecursus is nadrukkelijk bestemd voor liedduo's en behandelt de zanger en diens begeleider als gescheiden musici maar als een onlosmakelijke eenheid. Een dergelijke benadering is van belang, gelet op de dikwijls eenzijdige aandacht voor de vocale aspecten van het liedvak.

In het klassieke lied smelten de muzikale en poëtische gedachten van de componist volkomen samen. Om hier een optimale interpretatie aan te kunnen geven is een eerste vereiste dat vocalisten hun verbeeldingskracht ontwikkelen. Daarom stimuleren de docenten Elly Ameling en Julius Drake bij de zangers het voorstellingsvermogen; verbeelding stelt de zanger immers in staat om uitdrukking te geven aan de thematiek van de liedtekst, aan een fijnzinnige uiting van emoties en aan taalnuances. Elly Ameling en Julius Drake belichten zowel de zang- als de pianopartij. Zij tonen aan dat een pianist een zanger wel degelijk kan stimuleren; door impulsen te geven of soms juist door tegengestelde kleuren aan te brengen.

Naast de openbare Mastercourse in de Kerkzaal van de Evangelische Broedergemeente hebben de deelnemende duo's ook individuele coaching sessies met Robert Holl (bas), Waltraud Österreicher (actrice) en Deen Larsen (directeur van het Franz Schubert Instituut, Baden bij Wenen). De Mastercourse start elke dag met een lezing door Deen Larsen. Hij geeft inkijkjes in de dichtelijke verbeelding van Eichendorff en Goethe en bespreekt een aantal gedichten van deze dichters die door Schubert, Schumann en Wolf zijn getoonzet.

Uitvoerenden Liedrecitals

Het Internationaal Lied Festival Zeist heeft uitvoerenden van zeer hoog internationaal niveau enthousiast kunnen maken voor de tweede editie. In het programma komen onder meer voor de zangers Robert Holl, Anna Lucia Richter, Thomas Oliemans, Benjamin Appl, Daniel Johanssen en Christoph Prégardien en de pianisten Gerold Huber, Matthias Lademann, Malcolm Martineau, Jozef de Beenhouwer en Graham Johnson.

Podium voor jonge talenten en rising stars

Aan de Mastercourse doen zes duo's mee. Jonge talenten. De deelnemers aan de Mastercourse in mei 2017 waren van een zeer hoog niveau, overwegend met internationale potentie. Wij verwachten deelnemers van hetzelfde niveau voor de Mastercourse in 2018. Het Festival biedt hen een podium in het Slotconcert van de Mastercourse en in verschillende recitals in Zeist en omgeving. Daarnaast hebben wij twee concerten geprogrammeerd met in totaal drie duo's van rising stars. Jonge talenten, die al een stap verder zijn in hun carrière en soms belangrijke prijzen hebben gewonnen op Internationale Liedconcoursen. Tot slot doen tien jonge (inter)nationale solisten mee aan de ensemble avonden met meerstemmige liederen. Al deze uitvoerenden staan borg voor een festival van buitengewoon hoog niveau.

Educatie en participatie

Het Internationaal Lied Festival besteedt veel aandacht aan educatieve activiteiten. Centrale doelstelling van het project educatie en participatie is met het meest toegankelijke 'instrument' als voertuig – namelijk de menselijke stem – een verbinding tot stand te brengen tussen beoefenaren van allerlei pluimage: van absolute beginners/liefhebbers tot professionals/wereldsterren. Met gebruikmaking van de lokale / regionale 'culturele humuslaag' in de vorm van allerlei partners die de verschillende doelgroepen goed kennen en bereiken kunnen.

De educatie en participatie van de derde editie wordt vormgegeven door:

1. Liedklasproject voor groepen 7/8 primair onderwijs
2. Liedklasproject voor onderbouw voortgezet onderwijs
3. Recitals Mastercourse studenten op diverse locaties in Zeist, waaronder zorginstellingen
4. Open Podium voor (amateur)zangers in de bibliotheek met oefenworkshops in de muziekschool
5. Workshop Zing zoals je lacht voor (amateur) zangers
6. Workshop Ensemblezang voor (amateur) zangers
7. Workshop Muziek op schoot 1 voor ouders met kinderen van 0-2 jaar (baby's)
8. Workshop Muziek op schoot 2 voor ouders met kinderen van 2-5 jaar (peuters/kleuters)
9. Masterclass voor amateurzangers

Deze projecten zijn in een apart Educatie en Participatieplan nader uitgewerkt.

Doelgroepen

- Een zo groot en breed mogelijk publiek, nationaal en internationaal, dat houdt van poëzie, zang en/of muziek
- Conservatoriumstudenten, nationaal en internationaal
- Amateurzangers uit de regio Zeist / Utrechtse Heuvelrug / Midden-Nederland
- Scholieren van 10 – ca. 18 jaar uit Zeist / Utrechtse Heuvelrug / Utrecht

Bereik

Het geconcentreerde aanbod en het hoge niveau van de uitvoerenden maken het Internationaal Lied Festival Zeist heel aantrekkelijk. Bezoekers uit het hele land worden verwacht. We verwachten in totaal circa 2100 bezoekers aan het festival, en circa 600 deelnemers aan het educatie en participatie project.

Publiciteit

- Website, facebookpagina en twitteraccount
- Persberichten bij kranten, tijdschriften, radio- en TV programma's, en relevante muziekorganisaties
- Advertenties in (regionale en landelijke) kranten en muziektijdschriften
- Free publicity in groot aantal (audiovisuele) media
- Affiliate promotie door samenwerking met lokale, regionale en landelijke partners (muziekscholen, collega-festivals en andere culturele organisaties)
- Er zullen flyers worden gedistribueerd en posters worden opgehangen bij culturele contactpunten in heel Nederland.
- De website van de Stichting ILFZ bevat een actueel overzicht met diverse wetenswaardigheden het festival.

Met de publiciteit, ook via radio 4 (Spiegelzaal, Podium, Passaggio, Muziekwijzer) bereiken we een veelvoud van het aantal bezoekers. Dit evenement wakkert de publieke belangstelling aan voor de liedkunst. Met het brede programma van masterclass, recitals, het familieconcert en inleidingen laat het festival de bezoekers de veelzijdigheid en de kwaliteit van de liedkunst ervaren.

Ondernemerschap

Het festival ontvangt inkomsten uit recettes en uit de vriendenkring. Daarnaast worden sponsors gezocht en werft het festival gelden bij fondsen, de gemeente en de provincie. Het tweede festival van mei 2017 is voor 35% gefinancierd door eigen inkomsten. Het is onze ambitie om het percentage eigen inkomsten uit de recette te verhogen naar minimaal 40% in de komende jaren.

Samenwerking

Het Internationaal Lied Festival werkt samen met podia, conservatoria en culturele organisaties:

- Met Oxford Lieder Festival wordt gesproken over gedeelde programmering van concerten;
- Met het Franz Schubert Instituut in Baden bij Wenen wordt samengewerkt in de Mastercourse;
- Prijswinnaars van (inter) nationale liedconcoursen treden op in het Internationaal Lied Festival Zeist;
- Studenten van (inter)nationale conservatoria nemen deel aan concerten en de Mastercourse van het ILFZ;
- Via de Zeister Muziekschool en het Netwerk Cultuureducatie maken we verbinding met het onderwijs en amateurs;
- Via de Vereniging Vrienden van het Lied kunnen we bij uitstek de liefhebbers van de liedkunst bereiken.

Daarnaast sluiten we voor marketing en arrangementen aan bij de VVV en hotels en restaurants in de regio.

Plaats Internationaal Lied Festival Zeist in het bestel; meerjarige ambities

Het Internationaal Lied Festival Zeist wil er na het komende festival in 2018 staan als een toonaangevend liedfestival. We hebben een soepele organisatie en een netwerk van partnerschappen voor de toekomst opgebouwd. Elk jaar staat een aantal dichters en componisten centraal.

De Stichting Internationaal Lied Festival Zeist is opgericht op 5 juni 2015. De organisatie is ingericht als stichting met een bestuur. De stichting volgt de Code Cultural Governance voor transparant en goed bestuur. In het bestuur zijn alle functies geborgd op het gebied van programmering, marketing en organisatie. Het bestuur ontvangt geen vergoeding. De stichting laat zich adviseren door professionals uit het veld. In de begroting houden we rekening met de inhuur van externen voor bijvoorbeeld de website en kaartverkoop. De organisatie maakt daarnaast zoveel mogelijk gebruik van enthousiaste vrijwilligers.